

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
SILVIO CAMILLERI**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta tas-26 ta' April, 2013

Appell Civili Numru. 79/2004/1

Francis u t-tabiba Annamaria konjuġi Abela

v.

**Carmel Spiteri u b'digriet tal-10 ta' Diċembru 2004 giet
kjamata
fil-kawża d-ditta assikuratriċi Rausi Insurance Agency
Limited
u b'digriet tat-2 ta' Diċembru 2005 giet kjamata fil-
kawża
s-soċjeta` Lloyds Malta Limited minflok Rausi
Insurance
li nħarġet mill-kawża bl-istess digriet;**

II-Qorti:

Preliminari

1. Dan huwa appell ad istanza tal-konvenut u s-soċjeta` kjamata fil-kawża mis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex), Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali, fit-30 ta' Ġunju 2009 li permezz tiegħu qed jitolbu lil din l-onorabbli Qorti tirrifirma s-sentenza tal-ewwel Qorti billi:

- 1) tikkonfermaha in kwantu din laqgħet l-ewwel talba dwar ir-responsabbilita` tal-incident; u
- 2) tirrevokaha in kwantu llikwidat id-danni sofferti mill-atturi minħabba l-istess incident fl-ammont ta' €187,273.79 u kkundannat *in solidum* lill-istess konvenut u l-kjamata in kawża biex iħallsu l-ammont hekk likwidat; u
- 3) tillikwida somma ta' danni bħala *damnum emergens* kif ukoll *lucrum cessans* f'somma ferm inferjuri u iktar ġusta, u tikkundanna lill-appellanti għall-ħlas tas-somma hekk minnha likwidata.

2. Għal intendiment aħjar ta' dan l-appell il-parti relevanti tas-sentenza appellata qegħdha tiġi hawnhekk riprodotta tenut kont tal-fatt li l-appell odjern huwa limitat għal-likwidazzjoni tad-danni u l-kundanna għall-ħlas tal-ammont likwidat u ma kienx hemm appell mill-konklużjonijiet tal-ewwel Qorti dwar responsabbilita`:

“Il-Qorti,

“PRELIMINARI

“Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew :

“Illi fid-disgħa (9) ta' Diċembru tas-sena elfejn u tnejn (2002) waqt li l-attriċi t-Tabiba Annamaria Abela kienet qed issuq il-vettura bin-numru ta' registrazzjoni ABD 651 tal-marka Yugo, fi triq il-Kapuċċini, Victoria, Għawdex, fid-direzzjoni ta' Victoria, Għawdex, intlaqtet minn vettura bin-numru ta' registrazzjoni CBH 596, misjuqa mill-konvenut.

“Illi dan l-inċident ġara unikament minħabba traskurġni grassa, negligenza, imperizja, u nuqqas ta' tħaris tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-konvenut fis-sewqan tiegħu.

“Illi konsegwenza għal dan l-inċident l-atturi sofrew danni inġenti konsistenti sew f'danni materjali u kif ukoll telf ta' qliegħ futur minħabba debilitazzjoni fiżika permanenti f'giseem l-attriċi.

“Illi l-konvenut minkejja diversi interpellazzjonijiet da parti ta' l-atturi naqas li jersaq għall-kumpens xieraq sabiex jagħmel tajjeb għad-danni sofferti.

“Talbu lill-konvenut jgħid għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

“1. Tiddikjara illi l-inċident oġġett ta' din il-kawża ġara unikament ħtija tal-konvenut minħabba traskuraġni u nuqqas ta' tħaris tar-regolamenti tat-traffiku fis-sewqan, da parti tiegħu.

“2. Tillikwida d-danni kollha konsegwentement sofferti mill-atturi.

“3. Tikkundanna lill-konvenut sabiex iħallas lill-atturi s-somma hekk likwidata.

“Bl-ispejjeż inklużi9 dawk tal-ittri interpellatorji tat-tlieta u għoxrin (23) ta' Ġunju elfejn u tlieta (2003), l-erbatax (14) ta' Ottubru elfejn u tlieta (2003), sbatax (17) ta' Frar elfejn u erbgħa (2004), l-erbgħa u għoxrin (24) ta' Marzu elfejn u erbgħa (2004), fis-16 ta' Ġunju ta' l-elfejn u erbgħa (2004), u ta' l-ittri uffiċjali pprezentati f'Marzu ta' l-elfejn u erbgħa (2004) u kontestwalment ma' din il-kawża kontra d-ditta assikuratriċi.

“Il-konvenut imħarrek għas-subizzjoni li għaliha minn issa qiegħed jiġi ngunt.

“Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi debitament maħlufa minn Francis Abela.

“Rat in-nota ta’ l-eċċezzjonijiet tal-konvenut li eċċepixxa illi:

“1. Illi t-talbiet attriċi huma infondati fid-dritt u fil-fatt u dana peress illi Carmel Spiteri l-konvenut bl-ebda mod u manjiera ma kien responsabbli għal inċident stradali in kwistjoni, liema inċident awtomobilistiku ġara tort u ħtija tal-attriċi t-Tabiba Anna Maria Abela, kif jiġi pruvat dettaljatament waqt is-smiegħ tal-istess kawża;

“Salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

“Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta’ l-istess konvenut maħlufa minnu.

“Rat id-digriet tagħha ta’ l-10 ta’ Diċembru 2004, fejn fuq talba tal-kontendenti, ġiet ordnata l-kjamata fil-kawża ta’ Rausi Insurance Agency Limited.

“Rat in-nota ta’ l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta’ kjamata fil-kawża "Rausi Insurance Agency Limited" li biha eċċepiet illi:

“1. Illi preliminarjament mhix il-legittima kontradittriċi f’din il-kawża billi hija taġixxi biss bħala agenti tas-sindakati ta’ Lloyds ta’ l-Ingilterra. Is-soċjeta’ li ex lege tirrappreżenta lil dawn is-sindakati hija Lloyds Malta Limited, li għandha tkun hi li tiġi kjamata fil-kawża filwaqt li s-soċjeta’ eċċipjenti għandha tiġi estromessa mill-proċeduri.

“2. Illi fuq il-mertu tal-kawża, qatt ma kien hemm kontestazzjoni dwar il-ħtija għall-inċident, u dan jirriżulta ampjament mill-korrispondenza li ġiet skambjata bejn il-partijiet, u mill-istess affidavit tal-attriċi. Kwindi s-soċjeta’ eċċipjenti m’għandhiex tbat i spejjeż ta’ din it-talba, billi din saret bla bżonn.

“3. Illi s-soċjeta’ eċċipjenti għamlet offerta dettaljata dwar likwidazzjoni ta’ kumpens, kif jirriżulta mid-dokument

AA 31 esebit ma' l-affidavit tal-attribi, liema offerta ma gietx accettata.

“4. Illi ferm wara l-incident, l-attribi ppretendiet li kundizzjoni li sofriet f'daharha u li wasslet biex ikollha tagħmel operazzjoni, kienet kawzata mill-incident in kwistjoni. Fuq pariti medici, s-soċjeta' ecċipjenti ma accettatx din il-pretensjoni.

“5. Għalhekk jekk l-offerta ta' kumpens li giet proposta mis-soċjeta' ecċipjenti tiġi konfirmata bħala ġusta, l-istess soċjeta' m'għandhiex tbat i la spejjeż u lanqas imgħax.

“Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess soċjeta' konfirmata bil-ġurament ta' Henry Grech.

“Rat id-digriet tagħha tas-16 ta' Awwissu 2005 fejn innominat lill-kirurgu Mr. Carmel Sciberras sabiex, wara li jeżamina lill-attribi, jirrelata dwar il-kundizzjoni medika tagħha.

“Rat ir-relazzjoni ta' l-istess espert mediku pprezentata fis-7 ta' Ottubru 2005 u minnu maħlufa fis-26 ta' Frar 2006.

“Rat id-digriet tagħha tat-2 ta' Diċembru 2005 fejn inħarġet mill-kawża s-soċjeta' Rausi Insurance Agency Limited u ddaħħlet minflokha s-soċjeta' Lloyds Malta Limited.

“Rat il-verbal tal-partijiet ta' l-istess data fejn dawn qablu li Lloyds Malta Limited tassumi l-atti tan-nota ta' l-eccezzjonijiet magħmula minn Rausi Insurance Limited, u saret ir-rinunzja ta' l-istess Lloyds Malta Limited għall-ewwel eccezzjoni.

“Rat in-nota tal-konvenut tat-28 ta' Ottubru 2005 fejn, peress illi ħass ruħu aggravat bir-relazzjoni ta' l-espert mediku, talab il-ħatra ta' periti addizzjonali.

“Rat il-verbal tat-2 ta' Diċembru 2005 ta' l-avukat Dottor Richard Galea Debono għas-soċjeta' kjamata fil-kawża Lloyds Malta Limited, li assoċja ruħu ma' din it-talba.

Kopja Informali ta' Sentenza

“Rat id-digriet tagħha tat-12 ta' Diċembru 2006 fejn għallfini tal-perizja perizjuri nnominat lill-kirurgi Mr. Ivan Esposito u Mr. Anthony Bernard u lill-psikjatra Dr. Peter Muscat.

“Rat ir-rapport ta' dawn l-esperti addizzjonali pprezentat fit-3 ta' Awwissu 2007 u maħluf minn Dr. Muscat fil-11 ta' Settembru 2007, minn Mr. Bernard fit-23 ta' Novembru 2007 u minn Mr. Esposito fid-9 ta' Novembru 2007.

“Rat il-verbal tagħha tal-25 ta' Marzu 2009 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

“Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi ta' l-atturi u tas-soċjeta' kjamata fil-kawża Lloyds Malta Limited.

“Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda mismugħa u d-dokumenti u affidavits esebiti.

“Ikkunsidrat:

“Illi din hija kawża għad-danni magħmula mill-atturi in segwitu għal inċident stradali li fih il-vettura tat-tip *truck pick-up*, misjuqa mill-konvenut ħabtet man-naħa ta' wara tal-karozza misjuqa mill-attriċi u konsegwenza ta' hekk, apparti li għet danneġġjata din il-karozza, l-attriċi sofriet għrieħi ta' natura permanenti fuq il-persuna tagħha. L-azzjoni esperita hi għalhekk dik bażata fuq il-Lex Aquilia,¹ li bażi tagħha jista' jkun id-delitt, f'każ ta' *dolo*, jew il-kważi delitt, f'każ ta' *colpa*, kif jippretendu li hu l-każ preżenti l-atturi.²

“Il-**Giorgi** jgħallem f'dan ir-rigward: “*E' detta colpa in senso generale della nostra scienza qualunque violazione di un obbligo giuridico; anche la violazione dolosa. In senso piu' ristretto la parola colpa esclude il dolo, e significa volontaria omissione di diligenza, per cui non prevediamo le conseguenze illecite di una commissione od omissione, e violiamo senza avvedercene un nostro*

¹ 44 Dig. Del leg.aquil. IX, 2.

² art. 1033 Kap. 16.

dovere giuridico. Pero',si dice,che l'inadempimento dell'obbligazione dipende da colpa, quando sebbene la causa dell' inadempimento sia stata l'opera del debitore medesimo, costui non ne abbia avuta la coscienza, e solo abbia mancato di quella diligenza, che egli era tenuto di usare."³

“FATTI

“L-incident mertu tal-kawża ġara waqt li l-attriċi kienet qed issuq il-karozza tagħha għat-telgħa fi Triq il-Kapuċċini, Victoria, fid-direzzjoni taċ-ċentru tal-belt. Il-konvenut li dak il-ħin kien qed isuq it-truck tiegħu fl-istess direzzjoni wara l-attriċi, baqa' diehel fuq in-naħa ta' wara tal-karozza tagħha.⁴ B'konsegwenza ta' dan, il-vetturi nvoluti ġarrbu xi ħsara.⁵ Aġħar minn hekk pero' l-attriċi stess wegġgħet bl-iskoss tad-daqqa u spiċċat b'debilita' permanenti.⁶

..... OMISSIS

“LIKWIDAZZJONI TA' DANNI

“Fil-ligi tagħna l-likwidazzjoni tad-danni hija regolata bl-artikolu 1045 tal-Kodiċi Ċivili. Madankollu, kif ġie osservat mill-qrati tagħna, f'din il-materja ma hemmx regoli fissi u nflessibbli, ma hemmx *quantitative scale* tad-danni, għax kollox jiddependi miċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Is-somma tad-danni hi rimessa għall-arbitriju prudenzjali tal-Qorti, fil-limiti stabbiliti mil-liġi.⁷ Fl-eżerċizzju ta' din id-diskrezzjoni tagħna, il-Qorti qabel ma tasal biex tiffissa l-ammont, għandha tħares lejn iċ-ċirkostanzi moltepliċi, u tista' ukoll utilment tuża bħala *tests* biex tikkontrolla ċ-ċifra finali, id-diversi modi ta' kompitu sugġerit mill-ġurisprudenza estera f'dan ir-rigward, mingħajr ma tivvinkola ruħha b'xi wieħed minnhom partikolari, sabiex

³ Teoria delle Obbligazioni nel Diritto Moderno Italiano ed. 1903 vol. II. # 18 p. 32 - 33.

⁴ ara rapport tal-okkorrenza relattiva a fol. 31 - 33 tal-process, skizz relattiv a fol. 34 u ritratt Dok. AA4 a fol. 30.

⁵ ara ritratti Dokti. AA1 u AA2 a fol. 29.

⁶ ara rapporti tal-esperti medici a fol. 200 - 205, u 287 - 291.

⁷ Savona v. Asphar : Appell : 23.6.1952.

b'dan il-mod ikun dejjem hemm ċerta elasticità ta' kriterju adattabbli għall-partikolaritajiet ta' kull fattispecie.⁸

“Skond il-ligi tagħna l-likwidazzjoni tad-danni tinqasam f'żewġ aspetti: id-danni attwali (*damnum emergens*) u t-telf ta' qliegħ futur (*lucrum cessans*).

“**Damnum Emergens:**

“Ma hemm ebda talba għar-rifużjoni ta' l-ispejjeż inkorsi fit-tiswija tal-karozza ta' l-attriċi. Jidher illi dawn ġew saldati qabel ma ġiet istitwita l-kawża preżenti. Fl-affidavit tagħha l-attriċi tispjega fid-dettal l-ispejjeż illi hija kellha tagħmel in konnessjoni mal-feriti li ġarrbet minħabba f'dan l-incident, u dana f'konsulti ta' tobba, testijiet mediċi fi kliniċi privati, mediċini, terapija u *appliances* bħal *tumble dryer* li kellha tixtri għax ma setgħetx tonxor il-ħwejjeġ fuq il-bejt kif kienet soltu tagħmel minħabba l-uġieġħ persistenti f'għonqha.⁹ Flimkien ma' dan l-affidavit, l-attriċi esebiet ir-riċevuti fiskali dwar l-ispejjeż kollha illi hija kellha tagħmel f'dan ir-rigward, liema spejjeż laħqu s-somma ta' elfejn mija u sbatax-il lira maltija u tmienja u tmenin ċenteżmu (Lm2117.88). Fil-kors tas-smieġħ tal-kawża esebiet xi kontijiet u riċevuti fiskali oħra dwar spejjeż addizzjonali li kellha tagħmel in konnessjoni ma' l-uġieġħ li baqgħet issofri.¹⁰ Dawn ilaħħqu s-somma ta' elf mija sitta u sebgħin lira maltija u ħamsin ċenteżmu (Lm1176.50). L-attur imbagħad esebixxa xi riċevuti oħra dwar spejjeż mediċinali ulterjuri li kellha tagħmel martu. Dawn ilaħħqu s-somma ta' mitejn u tliet liri maltin u erba' u tmenin ċenteżmu (Lm203.84).¹¹ Il-parti l-kbira minn dawn il-kontijiet ma ġewx ikkontestati. Imma s-soċjeta' assikuratriċi kjamata fil-kawża attakkat l-ispejjeż inkorsi f'eżamijiet kliniċi li saru fi sptar privat, meta dawn setgħu saru fl-isptar tal-gvern, kif ukoll xi spejjeż mediċinali li dehrilha li ma kellhomx x'jaqsmu mad-debilta' li soffriet l-attriċi kawża ta' dan l-incident. Fir-rigward ta' l-eżamijiet fi

⁸ Carmelo Fenech v. Antonio Galea ; vol. XL. I. 73; Francis Galea v. Bartolomeo Grech; vol. XLII. II. 1019.

⁹ ara affidavit tagħha a fol. 17 - 28, riċevuti dokti. AA 38 sa AA 57 esebiti a fol. 80 – 108.

¹⁰ a fol. 350 – 377.

¹¹ a fol. 390 – 393.

sptar privat, l-atturi spjegaw għaliex dawn kellhom isiru hemmhekk minħabba d-dewmien fl-isptar pubbliku, u l-urgenza tal-każ ma kienx jippermetti li l-attriċi toqgħod tistenna għal żmien indefinit. Fir-rigward ta' l-ispejjeż tal-mediċini ndikati, kif spjegat l-attriċi, dawn kellha toħodhom minħabba l-effetti kollaterali kkawżati minn uħud mill-mediċini l-oħra u allura kienu konnessi wkoll.¹² Jirriżulta għalhekk illi dawn l-ispejjeż kollha jidhru ġustifikati fiċ-ċirkostanzi tal-każ u allura huma ripetibbli f'ammont totali ta' tliet elef erba' mija tmienja u disgħin lira maltija u tnejn u għoxrin ċenteżmu (Lm3498.22), pari illum għal tmint elef mija u ħamsin ewro u ħamsa u tmenin ċenteżmu (EUR 8150.85) .

“Lucrum Cessans:

“Dwar il-metodu kif jiġgi komputat dan it-telf futur, ma hemm l-ebda regola fissa u l-qrati tagħna adottaw diversi kriterji. Kif intqal pjuttost reċentement mill-Qorti ta' l-Appell : *“Jingħad illi l-qrati tagħna fil-pronunċjament tagħhom dwar kriterji li għandhom jintużaw biex jagħmlu tajjeb għall-incertezzi ta' likwidazzjoni ta' danni li f'każijiet simili dejjem jagħtu lok għalihom, qatt ma rrinuzjaw għall-fakolta' diskrezzjonali tagħhom..... Diversi drabi l-qrati tagħna segwew il-prinċipji enunċjati fil-kawża 'Butler v. Heard'.*¹³ Imma kif ġie enfasizzat f'sentenza oħra ta' dik il-Qorti, ċċitata favorevolment s-sentenza tagħna f'dik il-kawża: *“Il-Qorti tara li fil-ġurisprudenza tagħna ġie kemm-il darba mişnuq li minkejja ċerti prinċipji li jirriżultaw mill-ġurisprudenza, dejjem għandu jkun hemm ċertu elasticità ta' kriterji billi l-pronunċjament fil-likwidazzjoni in kwistjoni huwa wieħed ta' probabilita'.* Inoltre, id-danneġġjat jingħata somma kapitali darba waħda biss, li meta tingħata b'sentenza m'hijjex aktar soġġetta għal ebda reviżjoni. Għalhekk din is-somma kapitali trid tkun tikkorrispondi kemm jista' jkun mar-rejalta'.”¹⁴ Għal numru ta' snin il-Qrati tagħna fil-maġġor parti tal-każi segwew

¹² ara f'dan ir-rigward is-sentenza fil-kawża; H. Messina Ferrante v. C. Galea ġia citata.

¹³ Carmelo sive Charles Micallef et v. Richard Spiteri et: Appell: 15.1.2002.

¹⁴ Francis Sultana v. John Micallef et noe. et : Appell : 20.7.1994.

rigorożament il-metodu stabilit għall-ewwel darba fil-kawża “**Butler vs Heard**”. Din il-kawża tagħat oriġini għal dak li jissejjaħ il-*multiplier system* li fiha l-perċentwali tad-debilta' u l-qliegħ annwali tal-korrot jiġu moltilplikati bis-snin tal-ħajja lavorattiva bażata fuq il-*life expectancy* tiegħu miżjud b'perċentwali biex tagħmel tajjeb għall-inflazzjoni u żiediet fil-pagi, u b'riduzzjoni ta' ċertu ammont minħabba l-*lump sum payment*. F'dawn l-añhar snin pero' dan il-metodu ta' kalkolazzjoni ġie modifikat sabiex ikun iktar rejalistiku u jieħu konsiderazzjoni aħjar ta' ċirkostanzi taż-żmenijiet attwali.¹⁵

“L-attriċi li hija tabiba '*self employed*' u allura m'għandhiex introjtu fiss, rressqet prova illi għall-fini tat-taxxa tad-dħul fis-sena 2004 ġie stabilit li qalgħet Lm8150.¹⁶ Rressqet ukoll prova illi tobbja li kienu mpjegati mal-Gvern, fl-2008 kienu qegħdin jirċievu dħul medju ta' Eur. 47,723 fis-sena, inklużi l-*allowances* u *extra duties*. Hija għalhekk tippretendi li tiġi kkumpensata f'dan ir-rigward a bażi ta' introjtu simili. Il-Qorti pero' ma tistax taċċetta dan l-argument għas-sempliċi raġuni li l-attriċi ma kienitx impjegata bħala tabiba mal-gvern meta seħħ dan l-incident, u allura ma tistax tagħmel paragun ma' xi jdañħal tabib f'kariga pubblika. Huwa xieraq għalhekk illi fiċ-ċirkostanzi tittieħed iċ-ċifra ta' tmint elef lira maltija (Lm8000) sabiex jinħadem il-*quantum* dovut bħala danni.

“L-iktar pero' li ma humiex jaqblu l-attriċi u s-soċjeta' kjamata fil-kawża huwa dwar ir-rata ta' persentaġġ ta' diżabilita' li għandha tiġi kkalkolata għall-fini tal-komputazzjoni ta' l-ammont dovut.

“L-ewwel espert mediku Mr. Carmel Sciberras stabilixxa r-rata ta' diżabilita' permanenti li qed issofri minnha l-attriċi bħala waħda ta' tmintax fil-mija (18%). Pero' jikkwalifika din il-konklużjoni billi jgħid illi: "*Rigward l-effetti psikoloġiċi - fobja, ansjeta', nuqqas ta' rqad ecc - jien ma nħossnix kompetenti li nagħti rata ta' diżabilita'.*"¹⁷ Kien proprju

¹⁵ Emanuel Mizzi v. Carmel. Attard: sentenza ta' din il-Qorti tat-13.5.2003.

¹⁶ Dok. AA 58 a fol. 109.

¹⁷ ara rapport tiegħu a fol. 205.

għal din ir-raġuni illi mal-periti addizzjonali, apparti żewġ kirurġi, ġie nkluż ukoll psikjatra. Infatti dawn l-esperti da parti tagħhom ikkonkludew illi peress li l-attriċi nstabet li kienet qed issofri minn "Cronic Depression" u "Post Traumatic Stress Disorder" bħala kawża diretta ta' dan l-incident stradali, kellha disabilita' funzjonali ta' 35%, mentri d-diżabilita' fiżika stabilewha bħala perċentwali ta' 15%. Madankollu kienu ta' l-opinjoni li "*peress li l-akbar diżabilita' hija mentali... d-diżabilita' permanenti għandha tingħata fuq din u b'hekk għandha tkun ta' 35% (ħamsa u tletin fil-mija).*"¹⁸

"Is-soċjeta' kjamata fil-kawża pero' baqgħet ma tridx taċċetta illi l-attriċi tassew soffriet xi debilita' mentali bħala kawża diretta ta' dan l-incident. Infatti tagħmel referenza għall-istorja medika ta' l-attriċi mnejn jirriżulta illi anke qabel dan l-incident kienet għamlet xi żmien issofri minn *depression*. Imma mistoqsi dwar dan in eskussjoni, l-espert psikjatriku kien inekwivoku fir-risposta tiegħu fis-sens li ma rriżultatlu ebda evidenza li l-istat mentali attwali ta' l-attriċi kien xi *recurrence* tad-*depression* li kienet soffriet minnha qabel.

"Għalhekk fin-nuqqas ta' prova konkreta dwar dak li qed tallega s-soċjeta' kjamata fil-kawża, il-Qorti ma tarax għalfejn m'għandhiex toqgħod fuq dak li qalu l-esperti tagħha li ċertament qiesu sew il-fatturi rilevanti kollha tal-każ qabel ma waslu għall-konkluzjonijiet studjati tagħhom. Huwa f'waqtu hawnhekk jiġi ċċitat dak li qalu l-qrati tagħna f'dan ir-rigward, fis-sens illi: "*Il-ġustizzja li taf il-Qorti hija dik li fil-limiti tar-realta' u kemm huwa possibbli terġa' tpoġġi l-vittma ta' kwalsiasi att ingust, fl-istat li kienet qabel... Huwa ingust li f'dawn il-każijiet, u fejn ir-restituzzjoni fiżika tal-ġisem u s-saħħa tal-vittma ta' l-att illegali w ingust ta' ħaddieħor m'huwiex possibbli, ma tassikurax kemm jista' jkun kompensazzjoni adegwata. Altru milli imprevist. L-eżerċizzju huwa fuq ir-realta' sakemm hija prevedibbli a bażi ta' statistika u induzzjoni.*"

¹⁸ ara rapport a fol. 291.

¹⁹ Għalhekk tħoss li perċenwali ta' ħamsa u tletin fil-mjia (35%) hija waħda raġonevoli fiċ-ċirkostanzi.

“Fil-kawzi li segwew Butler vs Heard b'mod rigoruż, il-ħajja lavorattiva ma kienitx tiġi kkalkolata a bażi tas-snin kollha li kien għad baqagħla taħdem il-vittma, kieku ma seħħx l-incident, imma normalment kienet tittieħed ħajja lavorattiva ta' għoxrin (20) jew ħamsa u għoxrin (25) sena. Illum il-ġurnata pero' meta *l-life expectancy* twalet sostanzjalment, tant illi ħafna pajjiżi qed itawwlu wkoll l-eta' tal-pensjoni, ma baqa' ebda raġuni għaliex il-ħajja lavorattiva ma tiġix kalkolata kollha.²⁰ Meta seħħ dan l-incident l-attriċi kellha 39 sena²¹ u għalhekk kien għad baqgħalha ħajja lavorattiva ta' sitta u għoxrin sena (26) sena. Għalhekk l-ammont dovut irid jinħadem hekk : Lm8000 (media ta' paga bażi) x 26 (snin ta' ħajja lavorattiva) x 35% (debilita' permanenti) x 120% għar-rata ta' inflazzjoni = Lm87360 - 12% (li qablu fuqha ż-żewġ naħat) minħabba *l-lump sum payment* : Lm10483.20 = Lm76,876.80, pari illum għal EUR. 179,122.94

“RI-EPILOGU

“Għaldaqstant l-ammont totali pagabbli lill-atturi in linea ta' danni kkaġunati per konsegwenza ta' l-incident mertu ta' din il-kawża, huma s-segwenti:

“1. Damnum emergens: EUR. 8,150.85

“2. Lucrum Cessans: EUR. 179,122.94

“- Total ta': EUR. 187,273.79

“Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut,

“1. Tilqa' l-ewwel talba u tiddikjara lill-konvenut unikament responsabbli għhall-incident mertu tal-kawża;

¹⁹ Mario Camilleri v. Mario Borg et noe.

²⁰ Agius v. Galea et noe : Kummerc: 11.7.1989; Buttigieg v. Azzopardi: Kummerc: 25.7.1989; Mario Camilleri vs Mario Borg: Prim' Awla : 8.5.1990.

²¹ ara numru tal-karta tal-identita` tagħha.

“2. tillikwida d-danni sofferti mill-atturi minħabba fl-istess incident, fl-ammont ta' mija sebgħa u tmenin elf, mitejn tlieta u sebgħin ewro u disgħa u sebgħin ċenteżmu (EUR. 187,273.79); u

“3. tikkundanna lill-istess konvenut u lis-soċjeta' kjamata fil-kawża Lloyds Malta Limited, li aċċettat ir-responsabilita' tal-konvenut bħala l-assikurat tagħhha, sabiex iħallsu *in solidum* bejniethom, l-ammont hekk likwidat lill-atturi.

“Bl-ispejjeż, inklużi dawk ta' l-ittra kollha ndikati fiċ-ċitazzjoni, kontra l-istess konvenut u s-soċjeta' Lloyds Malta Limited *in solidum* bejniethom, apparti dawk tat-talba dwar ir-responsabilita', li peress li giet kontestata mill-konvenut biss, li baqa' qatt ma ammettiha, minkejja l-aċċettazzjoni tad-ditta assikuratriċi tiegħu, ikunu a karigu ta' l-istess konvenut waħdu.”

Rikors tal-appell tal-konvenut Carmel Spiteri, u s-soċjeta' kjamata fil-kawża Lloyds Malta Limited :

3. Il-konvenut u s-soċjeta' kjamata fil-kawża ħassew ruħhom aggravati bid-deċiżjoni tal-ewwel Qorti u interponew dan l-appell minnha. L-aggravji tagħhom huma bażikament dawn:

1) L-ewwel Qorti fir-rigward tal-grad ta' dizabilita' qagħdet kompletament fuq ir-relazzjoni tal-perit psikjatriku, li fl-eskussjoni li saritlu ma setax ma ħalliex dubji kbar dwar il-kredibbilta' tiegħu. Ir-rata ta' 35% bħala dizabilita' psikika li wasal għaliha l-psikjatra hija esagerata. Din il-Qorti għandha timxi b'kawtela u tagħzel ċifra aktar raġjonevoli ta' bejn 5% u 15%;

2) Il-likwidazzjoni hija bażata fuq premissi dwar introjtu mhux pruvat, anzi għall-kuntrarju l-provi juru mod ieħor. L-attriċi kellha medja ta' qligħ ta' Lm5833 qabel l-incident u hija din iċ-ċifra li kellha tiffirma l-baži tal-kalkolu. L-ewwel Qorti invece adoperat premessa ta' Lm8,000 fis-sena abbaži tal-arranġament li l-attriċi għamlet mad-

Dipartiment tat-Taxxi Interni għas-snin sussegwenti l-incident, liema arrangament seħħ WARA l-incident. Di piu` l-ammont dovut kellu jiġi kkalkulat b'metodu differenti;

3) L-ewwel Qorti ma tat l-ebda importanza għall-element ta' *chances and changes of life* fil-kalkolu tal-multiplier. Il-multiplier ta' 26 sena huwa eċċessiv u huwa wisq aktar ġust wieħed ta' 20 sena, tenut kont ta' fatturi bħall-fatt li kellha operazzjoni ta' *slipped disc* (mhux relatata mal-incident) u wkoll storja ta' depressjoni;

4) L-ewwel Qorti ma tat l-ebda każ dwar l-oġġezzjonijiet tal-appellanti dwar id-damnum emergens. Il-Qorti għandha tillikwida biss dawk l-ispejjeż ragonevoli inkorsi mill-atturi appellati sas-17 ta' Frar 2004 li kienet id-data li nstabet li qegħda tbatu minn *slipped disk* skont id-Dok AA9, għaliex l-esperti addizzjonali qalu li din il-kundizzjoni mhix relatata mal-incident originali.

4. Jilmentaw ukoll in linja ġenerali li l-ewwel Qorti ma aċċennatx għall-argumenti mressqin minnhom fin-nota tas-sottomissjonijiet.

5. L-atturi rrispondew biex juru għaliex is-sentenza tal-ewwel Qorti hija ġusta u timmerita konferma.

1) Dwar il-grad ta' diżabilita` huma jaċċenaw għall-fatt li r-rata ta' 35% li fuqu straħet l-ewwel Qorti huwa wieħed komprensiv li waslu għalih tlett esperti mediċi flimkien, kemm rigward id-diżabilita` fiżika sofferta kif ukoll rigward id-diżabilita` mentali sofferta mill-attriċi appellata bħala konsegwenza tal-incident u jispjegaw li billi l-*piu` comprende il meno* huma taw grad li huwa wieħed komplessiv.

2) Dwar l-introjtu tal-attriċi huma jispjegaw li fiż-żmien li fih seħħ l-incident l-attriċi kienet waqfet temporanjament mill-impieg tagħha bħala tabiba mal-Gvern billi t-tfal kienu għadhom żgħar u għalhekk kienet żammet biss il-prattika privata u x-xogħol li kellha mal-kumpaniji privati. Jargumentaw li ma jagħmel l-ebda sens l-argument tal-appellanti li l-ewwel Qorti kellha toqgħod fuq l-ammont

dikjarat mill-attriċi appellata għas-sena bażi li fiha seħħ l-incident meta l-istess dñul lanqas ma kien ġie aċċettat bħala wieħed reali mit-Tax Compliance Unit wara li wettaq investigazzjoni serja. Huma jsostnu li ma għamlet xejn ħażin l-ewwel Qorti li użat il-fakolta` diskrezzjonali tagħha u ffissat iċ-ċifra ta' Lm8,000 bħala dñul annwu sabiex fuqu ħadmet il-*quantum* dovut bħala danni.

3) Dwar il-kalkolu tal-*multiplier* l-appellati jargumentaw illi l-Artikolu 1045(2) tal-Kodiċi Ċivili jagħti diskrezzjoni lill-ġudikant u għalhekk il-liġi ma trid li l-kumpens ikun biss riżultat ta' xi eżerċizzju matematiku. Huma jaċċennaw għall-fatt li l-ewwel Qorti ħadet in konsiderazzjoni diversi fatturi fosthom li l-life expectancy twalet, li ħafna pajjiżi qed itawwlu l-eta` tal-pensjoni għal ħamsa u sittin sena, li statistikament in-nisa Maltin jgħixu sentejn aktar mill-irġiel u li l-professjoni tal-attriċi appellata tippermettilha li tibqa' teżerċita l-prattika privata bil-limitazzjonijiet kollha li d-diżabilita` kkawżatilha, anke wara li tirtira bil-pensjoni.

4) Dwar id-*damnum emergens* jiġdbu l-attenzjoni ta' din il-Qorti għall-fatt li l-appellanti imkien fl-atti ma qatt ikkontestaw id-danni emergenti u għalhekk ma jistgħux issa f'dan l-istadju tal-appell jikkontestaw dak li qatt ma kkontestaw qabel. Huma jsostnu li l-ispejjeż li ġew inkorsi f'xiri ta' mediċinali u visti għand l-ispeċjalisti u fl-ingaġġ ta' servizzi ta' cleaner kollha huma konnessi mal-uġiegħ li minnu sofriet u għadha ssofri l-attriċi appellata f'għonqha u mal-kundizzjoni mentali tagħha li żviluppat wara l-incident.

6. Finalment jirrivevaw li minħabba li s-sentenza ġiet appellata jridu jgħaddu mill-inqas tlett snin biex l-attriċi appellata titħallas il-kumpens għad-danni minnha sofferti u għalhekk jissottomettu li jkun ġust li din il-Qorti tieħu wkoll in konsiderazzjoni li hija mhux se tieħu tnaqqis ulterjuri minn 12% għal *lump sum payment* li tat l-ewwel Qorti u li dwaru kien hemm qbil mill-appellanti.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti:

(1) L-ewwel aggravju: il-grad ta' diżabilita` ta' 35%

7. L-aggravju prinċipali tal-konvenuti appellanti jirrigwarda l-grad ta' diżabilita` permanenti ta' 35% mogħti mill-ewwel Qorti u jsostnu li din ir-rata hija esaġerata.

8. L-ewwel Qorti qagħdet fuq ir-rapport tat-tlett periti addizzjonali fejn fir-rigward tad-diżabilita` fizika li sofriet l-attriċi appellata bħala kaġun tal-inċident l-esperti Mr Anthony Bernard u Mr Ivan Esposito stmawha bir-rata 15%, u fir-rigward tad-diżabilita` psikika, l-espert l-ieħor il-psikjatra Dr Peter Muscat stmaha bir-rata ta' 35%. Fir-rigward tal-15% diżabilita` fizika, l-esperti in eskussjoni²² għamluha ċara illi din ir-rata kienet tirreferi għall-problemi relatati mal-għonq biss u li ma kinux ħadu konsiderazzjoni tal-problemi li l-attriċi appellata kellha f'daharha u tal-intervent li kellha tagħmel fi Frar 2004 (erbatax-il xahar wara l-inċident) minħabba l-*islipped disc* li kellha, u dan għaliex (1) fl-ewwel lok irriżultalhom li fil-passat l-attriċi diġa` kienet tbatu minn problemi f'daharha, u (2) fit-tieni lok għaliex jekk persuna diġa` kellha problemi f'daharha imbagħad sofriet inċident, m'hemmx mod kif jista' jiġi stabbilit x'inhil-probabbilita` li l-problemi ser jizdiedu jew le u b'liema persentaġġ bħala konsegwenza tal-istess inċident.

9. Fil-konklużjoni tagħhom it-tlett esperti flimkien opinaw illi r-rata tad-diżabilita` ġenerali kellha tingħata fuq 35% (ir-rata tad-diżabilita` mentali) peress li hija l-ogħla waħda. In eskussjoni fil-fatt spjegaw li marru għaċ-ċifra l-aktar għolja li assorbiet iċ-ċifra l-oħra. L-ewwel Qorti addottat dan il-grad ta' inkapaċita` ta' 35% biex tikkalkula l-effett li l-ħsara personali li ġarrbet l-attriċi ser ikollha fuq il-qliegħ futur tagħha, u cioe` l-*lucrum cessans*.

10. Il-konvenuti appellanti fir-rikors tal-appell tagħhom irrilewaw li għandhom dubji serji li l-attriċi appellata qegħdha u ilha mill-bidu nett tesაgera s-sintomi tagħha sabiex tapprofitta mis-sitwazzjoni. Isemmu per eżempju kif fir-rigward tal-*islipped disc* hija ppruvat tattribwixxieh għall-inċident in kwistjoni, għalkemm imbagħad il-periti

²² Xhieda 15.02.2008, fol 318 et seq.

addizzjonali stqarrew li ma ħaduhx in konsiderazzjoni fil-kalkoli tagħhom. L-appellanti jsostnu pero` li l-akbar tentattiv tal-attriċi appellata sabiex tkabbar kemm jista' jkun l-impresjoni ta' korriment u b'hekk tiggwadanja kumpens sproporzjonat, kien fir-rigward tad-diżabilita` psikika u l-istess appellanti jiddubitaw mill-professjonalita` u l-imparzjalita` tal-perit psikjatra Dr Peter Muscat, li effettivament iċċertifika d-diżabilita` mentali tal-attriċi b'ħala waħda bir-rata ta' 35%.

11. F'dik il-parti tar-rapport tal-periti addizzjonali li tirrigwarda d-diżabilita` psikika, ġie spjegat li meta hija ġiet eżaminata minn Dr Peter Muscat, instab li kienet qegħdha ssofri minn "*Chronic Depression*" u "*Post Traumatic Stress Disorder*" u li skont il-"Global Assessment of Functioning (GAF) Scale" kellha score ta' 65 li jfisser li għandha diżabilita` funzjonali ta' 35%.

12. L-istess perit psikjatra Dr Peter Muscat imbagħad xehed fit-tul fil-15 ta' Frar 2008 biex jiġġustifika l-konklużjoni tiegħu li l-attriċi kellha diżabilita` mentali ta' 35%. Huwa xehed li kien irriżultalu li wara l-incident l-attriċi appellata kienet bdiet tesperjenza *insomnia* u *nightmares* u bdiet tħossha *depressed* u għalhekk xi sitt jew tmien xhur wara l-incident hija kienet ikkonsultat lill-psikjatra Dr David Cassar u instab li kellha "*Post Traumatic Stress Disorder*". Kompla jixhed li kien irriżultalu wkoll li għall-ewwel kienet marret għall-aħjar bl-*anti-depressants* li kienet qed tieħu, iżda minħabba l-uġiegh kroniku l-istat ta' *depression iggrava* u kellha żżid id-doża ta' *anti-depressants*. Huwa jispjega li meta fil-fatt raha hu²³ kienet qed tieħu ammont kbir ta' *anti-depressants* - *Efexor* ta' 37.5mg għaxar darbiet kuljum – u spjega li fiż-żmien kollu li ilu jippreskrivi qatt ma ppreskriva dak l-ammont u qatt ma ltaqa' ma' persuna li kienet qed tieħu dak l-ammont. Xehed ukoll li kienet qed tieħu *Xanax* li huwa kalmant, u bid-doża ta' 0,5mg sitt darbiet kuljum kienet qed tieħu d-doża massima. Spjega li Dr David Cassar kien ippreskrivilha dawn il-pinnoli b'dawn id-doži

²³ Skont ir-rapport tal-periti addizzjonali, l-eżami tal-pazjenta sar fl-4 u l-5 ta' April 2007 (jiġifieri iktar minn erba' snin wara l-incident).

qawwijin peress li l-pinnoli li kienet qegħdha tiegħu qabilhom ma kinux effettivi biżżejjed. Spjega wkoll li kienet qegħdha tħoss li l-kwalita` tal-ħajja tagħha kienet marret għall-agħar u li “*she stopped coping*”. Żied jgħid li bħala kaġun tal-medikamenti li kienet qegħdha tiegħu żdiedet fil-piż minn 85 kilo għal 100 kilo u bħala konsegwenza l-mobilita` tagħha marret għall-agħar. Ikkonferma li fir-rapport tiegħu kien niżżel li kellha a “*Chronic Depressive Illness*” u li barra minn hekk kellha wkoll “*Post Traumatic Stress Disorder*”. Spjega li dawn bejniethom illimitaw l-istil ta' ħajja tagħha.

L-slipped disc sussegwenti għall-inċident:

13. Mistoqsi jekk jaħsibx li l-fatt li kellha l-*slipped disc* ffit iktar minn sena wara l-inċident (bl-ugiegh kollu li ġab miegħu) setax ikkontribwixxa għall-istat li kienet fih meta raha hu, huwa wieġeb li hija kienet diġa` marret għand Dr Cassar sitt xhur wara l-inċident awtomobilistiku, u cioe` qabel l-*slipped disc*, u rrisponda li ma kienx hemm konkorenza bejn iż-żmien tal-*low back pain* u ż-żmien ta' meta marret għand Dr Cassar.

14. Din il-Qorti ma tifhimx kif seta' jkun daqshekk kategoriku u jeskludi b'daqshekk ċertezza li l-*slipped disc* ma setax ikkontribwixxa għall-istat mentali li kienet tinsab fih meta raha hu. L-*slipped disc* u l-ugiegh fid-dahar li ġab miegħu żgur li żidilha mal-ugiegh tal-għonq li diġa` kienet għaddejja minnu bħala konsegwenza tal-inċident, u għalhekk ma jistax wieħed jeskludi li d-*depression* li kellha xi ffit jew wisq aggravat ruħha proprju minħabba l-problemi tal-*slipped disc*. Dr Muscat stess xehed li għalkemm bil-pinnoli li oriġinarjament kien ippreskrivilha Dr Cassar (sitt jew tmien xhur wara l-inċident, fis-sajf tal-2003) hija kienet marret xi ffit għall-aħjar, minħabba l-ugiegh kroniku li kienet qed issofri minnu l-istat ta' *depression iggrava* u kellha żżid id-doża ta' *anti-depressants*. Incidentalment l-intervent fir-rigward tal-*slipped disc* kien fi Frar 2004! Jiġifieri altru kienx hemm ness bejn il-problemi tal-*slipped disc* u l-iggravar tad-*depression* u l-konsegwenti żieda fid-doża!

15. Issa ladarba fir-rigward tad-diżabilita` fizika bħala riżultat tal-inċident, l-*islipped disc* mhux qed jittiehed in konsiderazzjoni peress li m'hemmx mod li wiehed ikun jaf jekk kienx riżultat tal-inċident jew le, hekk ukoll allura, ma jistax jitqies li l-persentaġġ tad-diżabilita` mentali li wasal għalih il-psikjatra huwa kollu riżultat tal-inċident.

Id-djanjosi tal-Post Traumatic Stress Disorder:

16. Mistoqsi kif wasal għall-konklużjoni li effettivament kellha kondizzjoni psikoloġika tant serja, kundizzjoni li fil-fehma tad-difensur Dr Galea Debono l-ewwel darba li bdiet tisemma' kien wara li bdew jirritornaw is-soldati mill-Vietnam u bdew jagħmlu l-istramberiji, huwa l-ewwel nett enfasizza li ma kinitx il-*Post Traumatic Stress Disorder* waħedha li kkontribwiet għat-35% diżabilita` psikika. Żied jgħid li effettivament din il-kundizzjoni hija tipika f'każijiet fejn persuni jgħaddu minn esperjenzi ta' diżastri naturali, terroriżmu, inċidenti serji, torturi eċċetra, u sintomi tipiċi huma "*episodes of repeated reliving of the trauma, in intrusive memories of flashbacks and dreams*". Spjega li din id-djanjosi wasal għaliha mis-sintomi li ddiskrivietlu l-attriċi appellata. Qal li meta kienet maqbuda fil-karozza kellha biża` enormi li l-karozza setgħet tispodi jew li se tiżvina, u li dik hija l-*Post Traumatic Stress Disorder*, għaliex tibqa' tiftakar, tibqa' tesperjenza *flashbacks* u anke ħolm. Żied jgħid li l-biża' li tesperjenza persuna hija waħda soġġettiva u mhux bil-fors tkun relatata mar-realta`.

Il-ġenwinita` o meno tal-attriċi appellata:

17. Tqum għalhekk il-kwistjoni ta' jekk is-sintomi li ġew deskritti lill-psikjatra mill-attriċi kinux mija fil-mija ġenwini. Minħabba l-fatt li d-djanjosi fir-rigward ta' diżabilita` mentali tiddependi ħafna fuq dak li l-pazjent jirrakonta lill-psikjatra, dejjem se jkun hemm xi ftit tal-element tad-dubju fir-rigward tal-veracita` ta' dak li jkun qed jgħid il-pazjent. Xi ftit jew wisq hemm it-tendenza li l-affarijiet jiġu esagerati da parti tal-pazjent li jaf ben tajjeb li iktar mar-rata tad-diżabilita` tkun kbira iktar għandu ċans li jagħmel gwadann finanzjarju. Mistoqsi jekk qattx daħallu dubju li l-

attriċi ma kinitx qed tgħid il-verita` in vista tal-fatt li kien baqa' "żbalordit" bid-dożi li kienet qegħda tieġu, l-espert psikjatra wieġeb fl-ewwel lok li huwa għandu fiduċja kbira f'Dr Cassar u jaf li xi kultant it-tobba jippreskrivu iktar mid-doża rakkomandata. Fit-tieni lok qal li mill-karti tal-pinnoli tal-isptar irriżulta li kienet qegħdha ġgibhom ripetutament fix-xahar. Żied jgħid li għalkemm huwa ma kienx magħha biex jivverifika li kienet effettivament qegħdha teħodhom, kemm hi u kemm żewġha taw dik l-assikurazzjoni.

18. Dwar is-sintomi li ddiskrivietlu l-attriċi appellata u li abbażi tagħhom huwa kkonkluda li kellha *Post traumatic Stress Disorder* huwa xehed li ma ħassx li kienet qegħdha tesagera jew tivvinta. "Jigifieri, jiena personalment ma ħassejtx illi kienet qegħdha, biex ngħid hekk tesagera jew tivvinta". Mistoqsi speċifikatament jekk jeskludix li minħabba l-fatt li l-attriċi hija tabiba medika kienet taf eżattament kif kellha tirrispondi, huwa rrisponda "I can exclude it". Huwa eskluda li l-attriċi kienet qegħdha timmanipulah b'mod qarrieqi biex timpresjonah li kienet qegħdha tbatu minn xi ħaġa li ma kinitx u dan għaliex ra li l-ħajja tagħha inbidlet kompletament u rraguna li ma kienx fl-interess tagħha li ħajjitha tmur daqshekk għall-agħar, tibra' dawn il-pinnoli kollha, tieqaf mill-professjoni tagħha u ħajjitha professjonalment giet "full stop". Huwa fil-fatt xehed li waħda mill-iktar affarijiet li influwenzatu kienet li qaltu li kienet waqfet taħdem, jew naqqset mix-xogħol.²⁴

19. Din il-Qorti hija tal-fehma li l-perit psikjatra reġa' kien wisq kategoriku hawnhekk. Fl-ebda mument ma qal li qabel ma wasal biex jiddetermina r-rata ta' dizabilita` mentali kien ħa in konsiderazzjoni l-fatt li dejjem hemm il-possibilita` li pażjent ikun qed jivvinta jew jesagera, anzi huwa eskluda kompletament li dan seta' kien il-każ. Huwa spjega li kien għamlilha domandi dwar kif kienet qegħdha tgħix u minn xhiex kienet għaddejja u minn dak li

²⁴ Dr Galea Debono: Inti, vuoldieri, Dr Muscat, waħda mill-iktar affarijiet li influwenzatek għal din id-deċiżjoni kif għidt, għal din il-parti ta' issa, illi l-fatt illi hi, skont li qaltlek, waqfet taħdem, jew naqqset ix-xogħol b'ħafna, hux vera?

Xhud (Dr Peter Muscat): Iva.

qaltlu rriżultalu li ma kinitx qed tiffunzjona bħal ma kienet qabel l-inċident kemm bħala mara tad-dar u kemm bħala tabiba. Semma' li kien tbaxxielha s-*self esteem* u ħasset li minħabba ż-żieda fil-piż kienet krieħet. “*Jigifieri l-ħajja tagħha inbiddlet ħafna tul dan iż-żmien. U jiena fuq hekk ibbażajt illi jiena stajt nikkonkludi illi din il-mara, vera kienet qegħdha tbatu minn depression*”.

20. Din il-Qorti mhux qed teskludi li l-istil ta' ħajja tal-attriċi inbidel għall-agħar minħabba l-inċident, fil-fatt ir-raġel tal-attriċi (għalkemm hawnhekk ukoll wieħed irid iżomm f'rasu li żewġha għandu interess ovvju fl-eżitu tal-kawża) ikkonferma li l-uġiegħ kellu effett negattiv fuq l-istil ta' ħajja tagħha u li affettwaha psikoloġikament: isemmi li ġieli kellha *flashbacks* tal-inċident, tqum maħsuda tgħajjat “*oħorġuni, oħorġuni*”, żviluppat “*phobia*” għall-karozzi b'żewġ bibien, żdiedet fil-piż minħabba li kellha tnaqqas mill-eżerċizzju, tbatu minn *self esteem* u tiddejjaq tmur “*social events*” għaliex tħossha ħoxna u li l-ħwejjeġ ma jixirquhiex.²⁵

21. Pero` din il-Qorti ma tistax ma tikkunsidrax li f'każijiet bħal dawn huwa mistenni li l-vittma ser tipprova tesagera l-effetti tal-inċident. U l-attriċi odjerna diġa` uriet tendenza li tesagera: għalkemm il-periti addizzjonali u l-ewwel Qorti ma ħadux qies jew attribwew l-uġiegħ tad-dahar (*slipped disc*) mal-inċident minħabba li wieħed qatt ma jista' jkun ċert li dan kien ikkaġunat jew iggravat bl-istess inċident, l-attriċi ma qagħditx lura milli tipprova tattribwixxi l-problemi tad-dahar għall-inċident, u dan ovvjament għaliex taf li iktar ma turi li l-inċident ikkaġunalha problemi fiżiċi, iktar għandha ċans li tieħu kumpens. Dan il-fatt fih innifsu juri li l-attriċi wriet it-tendenza li tesagera l-konsegwenzi tal-inċident u għaldaqstant din il-Qorti ser tieħu in konsiderazzjoni l-fatt li l-perit psikjatra kien daqshekk kategoriku meta eskluda li dan seta' kien il-każ.

It-tnaqqis mix-xogħol

²⁵ Affidavit ipprezentat fit-18 ta' April 2008, fol. 340 et seq.

22. Kif ingħad, il-perit psikjatra fl-eżerċizzju li għamel biex wasal għar-rata ta' diżabilita` mentali tal-attriċi ta ċertu importanza lill-fatt li x-xogħol professjonali tal-attriċi mar lura. Jgħid hekk: *"Għaliex ma kienx fl-interess tagħha illi ħajjitha tmur daqshekk għall-agħar, tibla dawn il-pinnoli kollha, tiegaf mill-professjoni tagħha li hi studjat dawk is-snin kollha bħal ma aħna kollha nafu li rridu nagħmlu biex insiru dak li aħna, imbagħad ħajjitha professjonalment giet full stop...ma tagħmel l-ebda sens, jgħifieri li persuna għandha xi interess ulterjuri, kemm jekk huwa finanzjarju jew le, illi dina tibda tgħix din il-ħajja dipressiva"*.

23. Jidher li l-uġiegħ fiżiku tal-attriċi appellata affettwalha partikolarment il-home visits li kienet tagħmel peress li dawn jinvolvu skariġġ u sewqan. Fl-affidavit tagħha²⁶ l-attriċi xehdet li wara Ġunju 2004 meta kienet marret għand Dr Carmel Abela, *"Għadda ż-żmien, l-uġiegħ baqa' persistenti, kien itellifni x-xogħol u ppruvajt nissporti u nittama li jbatti.....Għalkemm xi ftit irkuprajt fix-xogħol tiegħi, kultant ma nkunx nista' nagħmel il-visti ta' ġod-dar minħabba l-uġiegħ li jkolli u nagħtihom lil Dr Martin Cutajar u Dr Anselm Psaila, kif kelli nagħmel fil-bidu tal-incident"*. Kontro-eżaminata²⁷ enfasizzat li kienu l-home visits li kienu ta' problema għaliha. Hija kienet tagħmel il-home visits għal diversi kumpaniji fil-ħinijiet ta' bejn nofsinhar u l-erbgħa. Spjegat li f'Diċembru tas-sena ta' qabel irriżenjat minn mal-impieg li kellha mal-Gozo Channel u anke mal-Parmagan: *"F'Diċembru li għadda għax dak home visits biss, ma stajtx nibqa' nagħmel home visits għax kont qed inkun muġugħa, allura dejjem nitfagħhom fuq Mario Cutajar.....u minn ma' Parmagan tlaqt f'Diċembru li għadda, l-istess, għaliex il-visits kont qed intihom lil Cutajar"*. Hija pero` tara lill-pazjenti fil-klinika privata tagħha. Ir-ritratt a fol 419 tal-proċess fil-fatt juri avviz imwaħħal mal-bieb tal-klinika tagħha li jindika l-ħinijiet tal-ftuħ tagħha li huma *"Monday to Friday 9:00-10:30am; 4:30-7:00pm; Saturday and Sunday by appointment"*.

²⁶ Affidavit pprezentat fid-9 ta' Marzu 2005, fol. 15 et seq.

²⁷ Kontro-eżami tal-attriċi fid-9 ta' Ottubru 2008, fol. 415 et seq.

24. Żewġha wkoll xehed fuq id-diffikulta` li sabet fir-rigward tal-*home visits*. Qal li mill-incident 'l hawn l-attriċi saret tiddependi fuqu għall-viżti tagħha bħala tabiba. Spjega li hija kapaċi ssuq għal ftit tal-ħin biss, “*Imma meta jkollha numru ta’ viżti ġo rħula differenti hija tbat iħafna u għalhekk ikolli nwassalha jiena u nistenniha sa ma tlesti*”.

25. Jirriżulta għalhekk li effettivament il-kaġun tat-tnaqqis fix-xogħol tal-attriċi kien iktar dovut għall-istrapazz involut fir-rigward tal-*home visits* milli għad-*depression* jew il-*Post Traumatic Stress Disorder*. Issa mill-punto di vista ta’ kemm it-tnaqqis fix-xogħol fih innifsu seta’ kkontribixxa għad-*depression*, din il-Qorti hija tal-fehma li l-istampa li pinga il-psikjatra fir-rigward tal-professjoni tagħha hija ferm iktar kerha milli fil-fatt hi. Il-ħajja professjonali tal-attriċi ma ġietx “*full stop*” kif qal hu għaliex hija fil-fatt baqgħet tiffunzjona bħala tabiba, anke jekk kellha tnaqqas il-*home visits*. Għalhekk anke jekk it-tnaqqis fix-xogħol ikkontribwixxa għall-istat tad-*depression*, dan ma setax kien b’xi mod sostanzjali, ladarba hija effettivament baqgħet tipprattika l-professjoni tagħha, u għalhekk dawk is-snin ta’ studju ma kinux għal xejn, kif donnu fehem il-psikjatra.

Dwar l-episodju ta’ depression li kienet għaddiet minnu fil-passat l-attriċi:

26. Mistoqsi jekk id-*depression* li kellha l-attriċi tnax-il sena qabel setax kellu x’jaqsam mad-*depression* li sofriet wara l-incident, Dr Muscat spjega li persuna li tkun għaddiet minn *depression* għandha iktar ċans li terġa’ timrad biha. “*Jekk persuna jiġifieri kellu episodju ta’ depression, fil-futur għandu iktar ċans illi jerġa’ jimrad b’depression, kemm jekk jinqalgħulek problemi f’ħajtek, anke jekk ma jkun hemmx. Jiġifieri jista’ jkollok dik li jgħidulha endogenous depression*”. Żied jgħid li dan kollu ħadu in konsiderazzjoni fil-każ in kwisjoni iżda tenut kont tal-fatt li għaddew tant snin, huwa ma ħassx li d-*depression* li kellha fil-passat kienet b’xi mod relatata ma’ din tal-preżent. Fuq dan il-punt din il-Qorti ma tarax għaliex m’għandhiex toqgħod fuq il-konklużjoni tal-espert

psikjatra u tqis li *d-depression* in kwistjoni ma kinitx *recurrence* ta' dik li kienet sofriet minnha qabel.

27. Din il-Qorti in vista tal-konsiderazzjonijiet fuq esposti minnha taqbel mal-konvenuti appellanti li r-rata ta' 35% li wasal għaliha l-perit psikjatra fir-rigward tad-diżabilita`mentali li sofriet l-attriċi in konsegwenza tal-incident odjern hija waħda pjuttost esaġerata.

28. Qabel ma din il-Qorti tasal biex tistabbilixxi rata ta' diżabilita` (fiżika u mentali) li fil-fehma tagħha hija iktar ġusta, għandu jiġi rilevat li kwalsiasi rata ta' inkapaċita` fiżika u/jew mentali mogħtija mill-esperti mediċi, mhux neċessarjament tikkorrispondi mar-riduzzjoni tal-qligh futur effettiv tal-persuna diżabilitata²⁸. Minn punto di vista legali jrid jiġi stabbilit kemm il-grad ta' menomazzjoni fiżika u mentali effettivament jinfluwixxi fuq il-kapaċita` tal-qligh tal-persuna diżabilitata. Il-liġi tagħna tipprovdi għal kumpens biex jagħmel tajjeb għat-telf ta' qligh bħala konsegwenza tal-inkapaċita` u mhux biex jagħmel tajjeb għall-inkapaċita` per se, b'mod astratt²⁹. Għalkemm il-konklużjonijiet tal-periti mediċi huma ta' rilevanza kbira għall-ġudikant sabiex hu jkun jista' jillikwida t-telf ta' qligh futur tal-persuna diżabilitata, ma jfissirx li r-rata ta' inkapaċita` medika ċċertifikata mill-esperti mediċi tikkorrispondi eżatt mar-rata tat-telf ta' qligh futur tagħha u dan jiddependi minn persuna għal persuna u jrid jiġi eżaminat minn każ għal każ. Hekk per eżempju ir-rata ta' diżabilita` minn sens purament mediku li jasal għaliha tabib fir-rigward ta' persuna li ttitlef wieħed mis-swaba tagħha ċertament li mhux ser tikkorrispondi mar-rata ta'

²⁸ **Michael Butler v. Peter Christopher Heard**, App. Ċivili, 22.12.1967, Imħallfin: Sir A. Mamo, Prof JJ.Cremona, J. Flores.

²⁹ **Art. 1045(1)**: "Il-ħsara li persuna responsabli għandha twieġeb għaliha, skont id-dispożizzjonijiet ta' qabel, hija t-telf effettiv li l-egħmil tagħha jkun ġieb direttament lill-parti li tbat l-ħsara, l-ispejjeż li din il-parti setgħet kellha tagħmel minħabba l-ħsara, it-telf tal-paga jew qligh ieħor attwali, u t-telf ta' qligh li tbat 'l quddiem minħabba inkapaċita` għal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-egħmil seta' jġib. (sottolinejar tal-Qorti).

(2) Is-somma li għandha tiġi mogħtija għal din l-inkapaċita` tiġi stabbilita` mill-Qorti wara li tqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, u, b'mod partikolari, ix-xorta u grad ta' inkapaċita` kkaġunata, u l-kundizzjoni tal-parti li tbat l-ħsara".

telf ta' qligħ futur ta' dik il-persuna jekk dik il-persuna hija pjanista.

29. Fil-każ in kwistjoni l-attriċi ġiet iċċertifikata bħala li tbat minn 15% diżabilita` fiżika u 35% diżabilita` mentali (li din il-Qorti kif diġa` ingħad, minħabba diversi kunsiderazzjonijiet qed taraha għolja wisq). Iżda anke jekk jirriżulta li minn punto di vista purament mediku l-attriċi ġarrbet diżabilita` mentali akbar minn dik fiżika, jidher li l-qligħ futur tagħha ser ikun affettwat iktar minħabba d-diżabilita` fiżika milli dik mentali. Il-perit psikjatra per eżempju xehed li minħabba d-*depression* l-attriċi tbaxxielha s-*self esteem*, ħasset li bħala mara krieħet u li l-apparenza tagħha minħabba ż-żieda fil-piż għamlitha tħossha inferjuri lejn nisa oħrajn, xehed li minħabba l-*post traumatic stress disorder* kellha ħolm ikrah u *flashbacks* tal-inċident, iżda dawn l-affarijiet kollha (għalkemm ovvjament jaffettwaw il-*well-being* tal-attriċi) ma jidhirx li effettivament għamlu xi impatt sostanzjali fuq ix-xogħol professjonali tagħha u għalhekk l-effett fuq il-qligħ futur tagħha bħala konsegwenza tad-diżabilita` mentali ma jidhrix li huwa konsiderevoli.

30. Jirriżulta invece li l-istrapazz tal-*home visits* (li ma kinitx tiflaħ għalih minħabba l-uġiegħ) affettwa l-kapaċita` tagħha ta' qligħ ħafna aktar mill-fatt li kienet tħossha imdejqa, jew li kienet qed tqum bil-lejl b'ħolm ikrah. U għalkemm id-diżabilita` fiżika li ġarrbet hija ta' 15% ma jfissirx li din ir-rata tikkorrispondi eżattament mar-riduzzjoni effettiva fil-qligħ futur tagħha bħala konsegwenza ta' tali diżabilita`. Għalkemm l-attriċi llum taħdem regolarment kuljum fil-għodu u fil-għaxija mill-klinika privata tagħha hija ma tistax tagħmel xogħol ta' strapazz u għalhekk ma tistax tagħmel ix-xogħol ta' *home visits* li kienet tagħmel qabel wara nofs in-nhar ma' diversi kumpaniji. U għalkemm tista' tara l-pazjenti fil-klinika tagħha ma tistax tmur bil-karozza biex tara l-istess pazjenti tagħha fid-djar tagħhom jekk ikun il-każ. Dan in-nuqqas ta' mobilita` huwa ta' ostaklu konsiderevoli għall-professjoni tagħha ta' tabiba u ċertament li jaffettwa l-potenzjal lavorattiv tagħha anke jekk hija baqgħet xorta waħda taħdem u teżercita l-professjoni tagħha. Fil-kawża

George Gatt v. Francis E Carbone³⁰ din il-Qorti diversament preseduta irriteriet hekk: *“Il-fatt li illum l-appellat qed jaħdem u qed jaqla’ aktar milli kien jaqla’ qabel korra ma jfissirx li l-appellat ma setax isib opportunitajiet aħjar ta’ xogħol kieku ma korriex. Id-diżabilita` neċessarjament timplika nuqqas fl-appellat, fil-potenzjal tiegħu għax-xogħol, mhux biss mal-appellant stess iżda wkoll ma’ terzi jew anke li jaħdem għal rasu.”*

31. Għal dawn ir-raġunijiet din il-Qorti hija tal-fehma li r-rata ta’ diżabilita` li fuqha għandu jinħadem it-telf ta’ qligħ futur tal-attriċi għandu jkun ta’ 25% u mhux ta’ 35%. Hija tagħmilha ċara li waslet għal din ir-rata mhux biss għaliex (i)dehrilha li r-rata tad-diżabilita` mentali ta’ 35% li wasal għaliha l-perit psikjatra hija esagerata wisq tenut kont tal-konsiderazzjonijiet fuq imsemmija u għaliex (ii) id-diżabilita` mentali fiha nnifisha jidher li ma tantx kellha u ma tantx jidher li ser ikollha impatt kbir fuq il-kapaċita` tal-qliegħ tal-attriċi, iżda wkoll (iii) minħabba li hija tal-fehma li t-telf ta’ qligħ futur li ser tbatu l-attriċi bħala tabiba minħabba d-diżabilita` fiżika ta’ 15% aktarx li ser ikun akbar mid-diżabilita` fiżika ta’ 15% innifisha.

(2) It-tieni aggravju: l-introjtu bażiku tal-attriċi:

32. It-tieni aggravju tal-appellanti jirrigwarda l-mod ta’ kif l-ewwel Qorti kkalkulat l-introjtu tal-attriċi. Jirriżulta li għall-fini tat-taxxa tad-dħul fis-sena 2004 gie stabbilit li l-attriċi qalgħet Lm8,150. L-appellanti jsostnu li l-ewwel Qorti kienet skorretta meta ħadet iċ-ċifra ta’ Lm8,000 annwali bħala bażi għall-kalkolu tagħha għaliex fit-tlett snin ta’ qabel l-inċident l-attriċi kellha medja ta’ qliegħ ta’ Lm5,833. Jilmentaw li l-arranġament li sar mad-Dipartiment tat-Taxxi Interni wara l-inċident seta’ kien motivat biex iservi ta’ staffa għal talba ta’ kumpens ikbar. Għalhekk isostnu li l-ewwel Qorti messha applikat ir-rata ta’ Lm5,833 għaliex din kienet il-medja qabel l-inċident.

33. L-attriċi appellata fir-risposta tal-appell tagħha tispjega li d-dħul li kienet iddikjarat dak iż-żmien

³⁰ App. Civ., 07.07.1998, Imħallfin J.Said Pullicino, J.A. Filletti, A. Manche`.

(Lm5,833) ma kienx ġie aċċettat bħala wieħed reali mit-Tax Compliance Unit, u wara investigazzjoni serja l-istess Tax Compliance Unit kien aċċetta dħul ta' Lm8,400 fis-sena għall-erba' snin ta' wara. Fil-fatt skont it-Tax Agreement Worksheet (fol 109) maħruġ mit-Tax Compliance Unit u li ġie ffirmat f'Settembru 2003 bejn l-attriċi u uffiċjali tad-Dipartiment, ġie miftiehem li d-dħul għas-sena 2004 huwa ta' Lm8,150, id-dħul għas-sena 2005 huwa ta' Lm8,354 u d-dħul għas-sena 2006 huwa ta' Lm8,563 (medja ta' Lm8,355).

34. Il-konvenuti appellanti jargumentaw li dawn l-ammonti setgħu ġew imkabbrin sabiex 'l quddiem l-attriċi tiegħu kumpens ikbar, filwaqt li l-attriċi appellata, kif diġà ingħad, tispjega li l-ammont medju ta' Lm5,833 li kienet qed tiddikjara fiż-żmien tal-inċident ma kienx ikkunsidrat bħala wieħed reali (forsi kienet qed tiddikjara inqas milli fil-fatt kienet qegħdha taqla') għalhekk din il-Qorti hija tal-fehma li fiċ-ċirkostanzi jkun iktar ġust li tittiehed iċ-ċifra ta' Lm7,000 bħala introjtu annwu sabiex fuqu jinħadem il-*quantum* dovut bħala danni.

35. Il-konvenuti appellanti jargumentaw ukoll illi fir-rigward tar-rata ta' inflazzjoni l-ewwel Qorti messha ħadmitha kull sena għaliha u mhux immultiplikatha mar-rimunerazzjoni, mar-rata ta' diżabilita` u mal-*multiplier*. L-ewwel Qorti fir-rigward tal-inflazzjoni ħadet rata percentwali komplessiva ta' 120%, li fil-fehma ta' din il-Qorti hija waħda rejalistika. Il-metodu ta' kif l-ewwel Qorti mmultiplikata din ir-rata mar-rimunerazzjoni, mar-rata ta' diżabilita` u mal-*multiplier* jirrifletti l-metodu li huwa segwit mill-Qrati Maltin u din il-Qorti ma tarax għaliex l-ewwel Qorti kellha tiddipartixxi minnu.

(3) It-tielet aggravju: il-multiplier

36. L-ewwel Qorti spjegat li għalkemm fil-passat il-ħajja lavorattiva tal-vittma ma kinitx tiġi kkalkulata fuq is-snin kollha li kien għad baqagħlha taħdem mid-data tal-inċident sal-penzjoni, illum il-ġurnata minħabba bdil fil-*life expectancy* u l-eta` tal-penzjoni m'hemmx raġuni għaliex m'għandhiex tiġi kkalkulata l-ħajja lavorattiva kollha. Hija

qieset li meta seħħ l-incident l-attriċi appellata kellha disgha u tletin (39) sena u għalhekk kien għad baqagħilha ħajja lavorattiva ta' sitta u ghoxrin (26) sena u ħadet din il-figura bħala l-*multiplier*.

37. Il-konvenuti appellanti jsostnu li għalkemm fir-rigward tal-*multiplier* ma hemm l-ebda regola ferrea u l-Qrati tagħna għandhom id-diskrezzjoni li japplikaw *multiplier* skont kif jidher xieraq fiċ-ċirkostanzi, it-tendenza hi li jimxu b'ċertu qies u rażan. Huma jsostnu li fil-każ odjern *multiplier* ta' sitta u ghoxrin (26) huwa eċċessiv u jistiednu lil din il-Qorti tikkonsidra l-fatt li l-attriċi għaddiet minn *slipped disc* (li skont l-esperti mediċi dan ma kienx relatat mal-incident) u wkoll il-fatt li għandha storja ta' *depression*, u jissottomettu li l-*multiplier* għandu jkun imnaqqas għal ghoxrin (20).

38. Kif irrilevaw il-konvenuti appellanti, il-Qrati tagħna għandhom id-diskrezzjoni li japplikaw *multiplier* li jidhrilhom ġust u xieraq tenut kont taċ-ċirkostanzi tal-każ u din il-Qorti wara li ħadet in konsiderazzjoni il-fatt li:

- (1) l-attriċi appellata hija professjonista u għalhekk tista' tibqa' taħdem anke wara l-eta` tal-penzjoni;
- (2) ix-xogħol ta' tabib mhux xogħol ta' tbatija;
- (3) il-*life expectancy* f'pajjiżi avvanzati u żviluppati bħal tagħna dejjem qegħdha titwal;
- (4) l-attriċi fil-passat għaddiet minn episodju ta' *depression* iżda l-espert psikjatra spjega li tant kien għadda żmien mid-*depression* oriġinali sad-*depression* konsegwenza tal-incident li huwa ċert li mhumix relatati;
- (5) l-attriċi kellha problema debilitanti ta' *slipped disc* li mhux relatata mal-incident;

hija tal-fehma li *multiplier* għandu jkun ta' erba' u ghoxrin (24).

(4) Ir-raba aggravju: *damnum emergens*

39. Il-konvenuti appellanti jissottomettu li din il-Qorti għandha tillikwida biss dawk l-ispejjeż raġjonevoli inkorsi mill-atturi appellati sas-17 ta' Frar 2004 li kienet id-data li nstabet li l-attriċi kienet qegħdha tbatii minn *slipped disc*

kif ukoll il-kjamat fil-kawża fin-noti ta' sottomissjonijiet li pprezentaw fl-2009 wara li l-kawża tħalliet għas-sentenza,³¹ qablu fuq tnaqqis ta' 12% minħabba l-*lump sum payment*. Din il-Qorti pero` hija tal-fehma li in vista tal-fatt li issa se jkunu għaddew tlett snin oħra sabiex l-atturi appellati jithallsu l-kumpens għad-danni sofferti dan il-persentaġġ għandu jitnaqqas ulterjorment għal 6% (2% għal kull sena, kif hija l-prassi addottata mill-Qrati tagħna³²) u għalhekk wieħed għandu jasal għas-somma ta' Lm47,376 (Lm50,400 – Lm3,024).

43. L-ammont totali pagabbli lill-atturi appellati in linea ta' danni bħala konsegwenza tal-incident għalhekk huwa ta' Lm2,500 + Lm47,376 = Lm49,876, ekwivalenti għal €116,211.08.

Għal dawn il-motivi din il-Qorti qed tilqa' l-appell tal-konvenuti appellanti u għalhekk qed tvarja d-deċiżjoni appellata fir-rigward tat-tieni talba fis-sens illi d-danni sofferti mill-atturi appellati qed jiġu mnaqqsa minn €187,273.79 għal €116,211.08 u tikkundanna lill-istess konvenuti appellanti sabiex iħallsu in solidum bejniethom l-ammont hekk likwidat.

L-ispejjeż tal-ewwel istanza jibqgħu kif deċiżi filwaqt li dawk ta' din l-istanza għandhom ikunu a karigu tal-appellati.

³¹ Ara fol 447 – fejn jirriżulta li l-atturi fl-2009 ippretendew li jieħdu 88% (jiġifieri tnaqqis ta' 12%) minħabba l-*lump sum payment*; Ara wkoll fol 469 – fejn jirriżulta li l-kjamata fil-kawża fl-2009 ippretendiet li jitnaqqsu 12% minħabba l-*lump sum payment*;

³² Il-kawża "**Raymond Gauci et pen v. Christopher Galea**" (Prim' Awla, Imħallef R.C.Pace) deċiża fit-30.04.2001, saret riferenza għad-deċiżjoni mogħtija f'**Paul Xuereb noe v. Emanuel Xuereb** pro et noe (Prim' Awla, 05.10.1995) u ġiet citata din il-parti: "*Fir-rigward tar-riduzzjoni għal-lump sum payment, il-Qorti, fl-iskorti ta' deċiżjonijiet oħra mogħtija minnha kif presjeduta, jidhrilha li ...ma għandu jsir l-ebda tnaqqis għall-persentaġġ solitu ta' 20% għal-"lump sum payment" jekk ma jkunux għaddew aktar minn tlett snin mid-data tal-preżentata taċ-ċitazzjoni u jekk ikun għadda dan il-perijodu allura għandu jsir tnaqqis ta' 2% għal kull sena minn dik id-data*". (sottolinejar ta' din il-Qorti).

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----